

Vanglatega seotud justiitsministri määruste muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõuga muudetakse Tallinna Vangla, Tartu Vangla ja Viru Vangla koosseisu ning Tartu ja Viru Vangla ning vanglate osakonna põhimäärust. Lisaks muudetakse vanglateenistuse ametnike nõuete määrust seoses kehaliste katsete lehe kaotamisega.

Koosseisude muudatused on seotud töökorralduslike muudatustega ja ettevalmistustega vanglakohtade välismaale rentimise võimaldamiseks. Vanglarent võimaldab kinnipeetavate arvu vähenemise tõttu kasutada tühjaks jäänud vanglapindu tulu teenimiseks ja katta seeläbi vanglate ülalpidamiskulusid. Vabariigi Valitsus andis 13. märtsil 2025 Justiits- ja Digiministeeriumile mandaadi vanglarendi läbirääkimisteks Hollandi ja Rootsi. Läbirääkimiste tulemusel allkirjastasid justiits- ja digiminister ning Rootsi Kuningriigi justiitsminister 18. juunil 2025 kahe riigi vahelise vanglarendilepingu. Leping jõustub peale ratifitseerimist mõlema riigi parlamendis¹.

Tartu Vangla põhimääruksesse ja vanglate osakonna põhimääruksesse tehakse muudatused seoses IT-juhi teenistuskoha üleviimisega vangla koosseisu. Viru Vangla põhimäärukses muudetakse haldusosakonna teenistuste ülesandeid ja osakonna juhi asendamise korraldust.

Eelnõu ei sea uusi kohustusi ega nõudeid ettevõtjatele, vabaühendustele ja inimestele ning ei kasvata ka olemasolevaid kohustusi, mistõttu puudub muudatustel mõju halduskoormusele.

Määruse eelnõuga muudetakse järgmisi justiitsministri määrusi:

- 1) justiitsministri 24. jaanuari 2007. a määruse nr 5 „Tallinna Vangla teenistujate koosseis“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 20.06.2025, 2;
- 2) justiitsministri 26. mai 2008. a määruse nr 25 „Tartu Vangla teenistujate koosseis“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 20.06.2025, 3;
- 3) justiitsministri 26. märtsi 2008. a määruse nr 11 „Viru Vangla teenistujate koosseis“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 20.06.2025, 4;
- 4) justiitsministri 6. detsembri 2001. a määruse nr 87 „Tartu Vangla põhimäärus“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 18.07.2025, 8;
- 5) justiitsministri 13. juuni 2006. a määruse nr 20 „Viru Vangla moodustamine ja põhimäärus“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 18.07.2025, 10;
- 6) justiitsministri 8. juuli 2003. a määruse nr 50 „Vanglate osakonna põhimäärus“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 18.07.2025, 2;
- 7) justiitsministri 23. juuli 2013. a määruse nr 26 „Vanglateenistuse ametnikule esitatavad nõuded, nõuetele vastavuse hindamine ning vangla direktori värbamine ja valik“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 20.06.2025, 14.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi vanglate osakonna õigustalituse nõunik Kadri Margus (Kadri.Margus@justdigi.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteoimetanud õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Moonika Kuusk (Moonika.Kuusk@justdigi.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Alates 1. jaanuarist 2026 suureneb kohtade arv vanglates kokku 3,5 koha võrra, st 1200,5-lt 1204-le. Kaks kohta lisandub Tartu Vangla koosseisu ja 1,5 kohta Viru Vangla koosseisu. Koosseisude muudatused on seotud töökorralduslike muudatustega ja ettevalmistustega vanglakohtade välisriikidele rentimise võimaldamiseks. Kui vanglarent saab Riigikogu heakskiidu, on vaja kiiresti alustada vanglarenti ettevalmistavaid tegevusi ja seetõttu luuakse vanglate koosseisu selleks vajalikud teenistuskohad. Vanglakohtade väljarentimiseks vajalik täiskosseis kehtestatakse pärast mõlema riigi parlamendi otsust välislepingu sõlmimise heakskiitmise kohta. Olemasolevate koosseisuliste kohtade

¹ [Eesti ja Rootsi allkirjastasid vanglarendilepingu](#) | Justiits- ja Digiministeerium

arvel ei ole võimalik vanglarendi teenust pakkuda. Uute koosseisuliste kohtade arv sõltub tellitava teenuse mahust ja sisust ning täpsustub välislepingu täitmise üksikasjade läbiarutamise käigus.

Eelnõu § 1. Tallinna Vangla koosseisu muudatused

Muudatuse tulemusena ei muutu Tallinna Vangla koosseisuliste kohtade arv. Samuti ei muutu vanglaametnike koosseisuliste kohtade arv ega ameti- ja töölepinguliste kohtade arv kokku.

Muudatused tehakse kriminaalhoolduse osakondades. Kohtade koguarv osakondades ei muutu, kuid muudetakse kohtade arvu eri osakondades.

Harjumaa piirkonnas on töökoormus kasvanud ja seetõttu on vajalik kriminaalhoolduse üle-eestilist ressursi ümber jagada. Eeltoodust tulenevalt luuakse Lääne-Harju kriminaalhooldusosakonda kriminaalhooldusametniku lisateenistuskohad 1,9 koormusega ning Ida-Harju kriminaalhooldusosakonda kriminaalhooldusametniku lisateenistukoht 0,35 koormusega ja nooremametniku teenistukoht 0,25 koormusega. Samuti on töökoormus kasvanud kriminaalhoolduse arenduse osakonnas. Osakonda luuakse juurde 0,3 koormusega eksperdi töökoht. Teenistuskohad luuakse täitmata kriminaalhooldusametnike teenistuskohade arvel Pärnu kriminaalhooldusosakonnas (üks teenistukoht) ja Tartu kriminaalhooldusosakonnas (teenistuskohad 1,8 koormusega).

Kriminaalhoolduse arenduse osakonna koosseis suureneb 0,3 eksperdikoha võrra, s.o 10,7-lt 11-le.

Ida-Harju kriminaalhooldusosakonna koosseis suureneb 0,6 teenistuskoha võrra, s.o 21,85-lt 22,45-le. Seejuures suureneb kriminaalhooldusametnike teenistuskohade arv 7,5-lt 7,85-le ja nooremametnike teenistuskohade arv 1,75-lt 2-le.

Lääne-Harju kriminaalhooldusosakonna koosseis suureneb 1,9 teenistuskoha võrra, s.o 21,85-lt 23,75-le. Seejuures suureneb kriminaalhooldusametnike arv 8,1-lt 10-le.

Pärnu kriminaalhooldusosakonna koosseis väheneb ühe täitmata kriminaalhooldusametniku koha võrra, s.o 21-lt 20-le. Seejuures väheneb kriminaalhooldusametnike arv 11-lt 10-le.

Tartu kriminaalhooldusosakonna koosseis väheneb 1,8 täitmata kriminaalhooldusametniku teenistuskoha võrra 33,1-lt 31,3-le. Seejuures väheneb kriminaalhooldusametnike arv 18,6-lt 16,8-le.

Eelnõu § 2. Tartu Vangla koosseisu muudatused

Muudatuse tulemusena suureneb Tartu Vangla koosseis kahe koha võrra, s.o 170-lt 172-le. Vanglaametnike koosseisuliste kohtade arv suureneb ühe koha võrra, s.o 137-lt 138-le, ning ameti- ja töölepinguliste kohtade arv suureneb ühe koha võrra, s.o 29-lt 30-le.

Tartu Vanglasse luuakse lisateenistukoht vanglakohade välisriikidele rentimise võimaldamise ettevalmistamiseks. Juhtkonna koosseisu loodava peaspetsialist-projektijuhi vanglaametniku teenistuskoha põhiülesanne on vanglarendiga seotud ettevalmistustööd nii vanglasiseselt kui ka koostöös välispartneriga. Projektijuhitöö eeldab põhjalikke teadmisi vangla järelevalve korraldusest ja julgeoleku tagamisest. Vanglarendi ettevalmistamiseks alates 1. juulist 2025 loodud direktori asetäitja teenistuskoha ressurss ei kata kogu ettevalmistustöö mahtu. Paralleelselt on vaja töötada toimiva vanglaga ja uut vanglarenditeenust üles ehitada. Muudatus võimaldab vangla ülesandeid tulemuslikumalt täita.

Tartu Vangla koosseisu kuuluvasse vanglateenistuse IT ja andmehalduse valdkonna koosseisu arvatakse Justiits- ja Digiministeeriumi koosseisust vanglate IT-juhi riigiametniku teenistukoht. Teenistukoht on täidetud ja ametnik viiakse tähtajatult üle Tartu Vangla koosseisu vastavalt avaliku teenistuse seaduse § 98 lõike 1 punktile 1 (ametikoha ülesanded antakse üle teisele ametiasutusele). Muudatus võimaldab vanglateenistuse IT ja andmehalduse valdkonna ülesandeid tulemuslikumalt täita. Teenistuskohad kuuluvad alates 1. jaanuarist 2026 sama struktuuriüksuse koosseisu, mis võimaldab senisest latusamat töökorraldust.

Eelnõu § 3. Viru Vangla koosseisu muudatused

Muudatuse tulemusena suureneb Viru Vangla koosseis kokku 1,5 koha võrra, s.o 476,5-lt 478-le. Vanglaametnike koosseisuliste kohtade arv ei muutu ning ameti- ja töölepinguliste kohtade arv suureneb 1,5 koha võrra, s.o 201,5-lt 203 kohani.

Esimese, teise, neljanda ning pääsla- ja kokkusaamiste üksuse koosseisulisi kohti muudetakse töökorralduslike muudatuste tõttu. Muudatuse tulemusel tagatakse vanemvalvuri kohalolu päevasel ajal 12-tunniste vahetustega. Muudatus võimaldab vanemvalvuritel koordineerida kõikide vahetuste tööd, et saavutada valvurite töö ühtsem kvaliteet. Ülesannete täitmiseks ei ole vaja senist arvu vanemvalvurite teenistuskohi ja 1. jaanuari 2026. aasta seisuga täitmata vanemvalvurite kohtade arvel luuakse valvurite teenistuskohad. Üksustes tehakse järgmised muudatused:

- 1) esimeses üksuses vähendatakse vanemvalvurite kohti kahe koha võrra, s.o 5-lt 3-le. Kahe vanemvalvurikoha arvel luuakse samasse üksusesse kaks valvurikohta;
- 2) teises üksuses vähendatakse vanemvalvurite kohti ühe koha võrra, s.o 4-lt 3-le. Koha arvel luuakse samasse üksusesse üks valvurikoht;
- 3) neljandas üksuses vähendatakse vanemvalvurite kohti kahe koha võrra, s.o 5-lt 3-le. Kahe vanemvalvurikoha arvel luuakse samasse üksusesse kaks valvurikohta;
- 4) pääsla- ja kokkusaamiste üksuses vähendatakse vanemvalvurite kohti kahe koha võrra, s.o 4-lt 2-le. Kahe vanemvalvurikoha arvel luuakse samasse üksusse kaks valvurikohta.

Teabe- ja uurimisosakonnas luuakse täitmata peaspetsialistikoha arvel spetsialisti ametikoht. Teabe- ja uurimisosakonnas piisab tööülesannete täitmiseks ühest peaspetsialistikohast ning lisaks on vajalik spetsialisti teenistuskoha tasemel oskusi ja teadmisi.

Vanglateenistuse haldusosakonnas teenistuskotade arv ei muutu, kuid muutuvad teenistuste ja teenistuskotade nimetused.

Vanglateenistuse haldusosakonnas liidetakse eelarveteenistus ja hanketeenistus, mis muudetakse ühtse juhtimise all finants- ja hanketeenistuseks. Hanked, eelarve ja lepingud on praegu hajutatud erinevate teenistuste vahel. Muudatuse tulemusel vastutab finants- ja hanketeenistus eelarve koostamise, kulujälgimise ja riigihangete korraldamise, väikeostude ning hankelepingute haldamise eest. Samuti korraldatakse kinnipeetavate rahaliste liikumistega seotut. Muudatus võimaldab eelarve tõhusamat planeerimist ja jälgimist seoses hangete ja ostude lõimimisega.

Kotade arv kahe teenistuse peale ei muutu ja kokku on finants- ja hanketeenistuses 14 teenistuskoha. Teenistuse juhi koht luuakse eelarvejuhi koha arvel.

Finants- ja eelarveteenistuse tööd korraldavad juhtivad peaspetsialistid kahes valdkonnas: kinnipeetavate rahalised vahendid ja hanked .

Hangete töövaldkonnas on lisaks peaspetsialistile kolme hankespetsialisti teenistuskohad. Peaspetsialisti teenistuskoha arvel luuakse hanketeenistuse juhi teenistuskoha arvel. Muudatuse tulemusel on koondamisolukorras üks teenistuja: hanketeenistuse juht, kelle ametijuhendis nimetatud tööülesanded muutuvad.

Eelarve töövaldkonnas on lisaks peaspetsialistile kahe finantsanalüütiku, ühe finantsspetsialisti ja viie spetsialisti teenistuskohad. Peaspetsialisti teenistuskoha arvel luuakse ühe spetsialisti teenistuskoha arvel, mis on 1. jaanuari 2026. aasta seisuga täitmata.

Haldusosakonna teenistustes muudetakse ka teenistuskotade nimetusi. Muudatuse tulemusel vastavad teenistuskotade nimetused täpsemalt teenistuskotade ülesannetele.

Teabehaldusteenistuses luuakse viie referendi teenistuskoha arvel viis spetsialisti teenistuskoha. Referentide ja spetsialistide teenistuskotade põhiülesanded on ühtlustatud ja seetõttu on otstarbekas ühtlustada ka teenistuskotade nimetused.

Toitlustusteenistuses luuakse köögitöölise koha arvel abikoka koht, kuna see vastab tänapäevasele teenistuskoha nimetusele.

Vanglateenistuse personaliosakonna teenistuskotade arv suureneb 1,5 koha võrra, s.o 29,5-lt 31-le.

Vanglateenistuse personaliosakonda luuakse lisateenistuskohaks vanglakohtade välisriikidele rentimise võimaldamise ettevalmistamiseks. Kui vanglarent saab Eesti Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi parlamentide heakskiidu, on vaja alustada kiiresti vanglarenti ettevalmistavaid tegevusi ja seetõttu luuakse vajalikud teenistuskohad. Paralleelselt on vaja töötada toimiva vanglaga ja uut vanglarenditeenust üles ehitada. Vanglarendi ettevalmistamiseks alates 1. juulist 2025 loodud teenistuskoha ressurss ei kata kogu ettevalmistustöö mahtu.

Seoses vanglarendi ettevalmistamise vajadusega luuakse personaliosakonda üks tähtajatu teenistuskohaks värbamise projektijuhile, kelle ülesanne on vanglarendi realiseerumisel värbamise planeerimine ja korraldamine. Suuremahulise värbamise lõppemisel keskendub värbamise projektijuht teenistusülese värbamisteenuse kujundamisele.

Vanglateenistuse personaliosakonda arvatakse ka Justiits- ja Digiministeeriumi teenistuskohade arvel üks eksperdi lisateenistuskohaks seoses vanglate osakonna arendusjuhi ülesannete andmisega vanglateenistuse personaliosakonnale. Justiits- ja Digiministeeriumis on vastav teenistuskohaks täitmata ja uus töötaja värvatakse vanglateenistuse personaliosakonda.

Eeltoodust lähtuvalt muudetakse ka personaliosakonna töökorraldust, teenistuskohade ülesandeid ja nimetusi. Seniste teenistuskohade arvel luuakse kaks valdkonnajuhi kohta. Teenistuskohade nimetuste muutmine annab teenistuskohadele nende muutunud ülesannetest lähtuva täpsema nimetuse.

Kohad luuakse järgmiselt:

- 1) üks valdkonnajuhi teenistuskohaks luuakse haridusjuhi teenistuskoha arvel ja teenistuskohal koordineeritakse peale haridusküsimuste ka arendusega tegeleva eksperdi tööd;
- 2) üks valdkonnajuhi kohta luuakse vanemjuristi koha arvel ja teenistuskohal koordineeritakse peale õigusküsimuste ka personalivaldkonna statistikatööd ja eelarvega seonduvat.

Vanglateenistuse personaliosakonnas kaotatakse sporditöö peaspetsialisti 0,5 koormusega teenistuskohaks. Teenistuskohaks on täidetud ja üks 0,5 koormusega teenistuja on koondamisolukorras. Teenistuskoha tööülesannete maht on vähenenud ja seetõttu on võimalik jaotada teenistuskoha ülesanded kehalise ettevalmistuse peaspetsialistide vahel.

Eelnõu § 4. Tartu Vangla põhimääruse muudatused

Määrusega muudetakse Tartu Vangla põhimäärust seoses vanglateenistuse IT-juhi teenistuskoha loomisega vangla koosseisu. Varem kuulus IT-juhi ametikoht Justiits- ja Digiministeeriumi vanglate osakonda. Vanglateenistuse IT ja andmehalduse valdkonda juhib vanglateenistuse IT-juht, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist Justiits- ja Digiministeeriumi vanglate valdkonna asekancler. Põhimäärust täpsustatakse vanglateenistuse IT-juhi ülesannetega.

Lisaks parandatakse põhimääruse sõnastust ning vanglate IT-juhi nimetus muudetakse vanglateenistuse IT-juhiks.

Eelnõu § 5. Viru Vangla põhimääruse muudatused

Määrusega muudetakse Viru Vangla haldusosakonna teenistuste nimetusi ja haldusosakonna juhi asendamise korraldust. Muudatuse tulemusel liidetakse hanketeenistus ja eelarveteenistus finants- ja hanketeenistuseks. Vastavalt muudetakse ka põhimääruses sätete sõnastusi. Haldusosakonna juhti asendab tema puudumise korral finants- ja hanketeenistuse juht.

Eelnõu § 6. Vanglate osakonna põhimääruse muudatused

Muudatus on seotud vanglateenistuse IT-juhi koha liikumisega Tartu Vangla koosseisu ja arendusjuhi ülesannete liikumisega personaliosakonda. Muudatuse tõttu viiakse üle ka kolm vanglate osakonna ülesannet: 1) vanglate personali- ja koolitusala tegevuse juhtimine 2) ministeeriumi ja ministeeriumi valitsemisalas olevate asutuste vajaduste analüüsimine turva- ja muude ohutussüsteemide paigaldamiseks ning 3) turvastandardite määramine ning vanglateenistuse andmekogude ja infotehnoloogiliste lahenduste, välja arvatud vangla turvasüsteemide, arendamise ning haldamise

juhtimine koostöös registrite ja infosüsteemide keskusega ning andmehalduse juhtimine. Muudatusega tunnistatakse vastavad punktid määruses kehtetuks.

Eelnõu § 7. Nõuete määruse muudatused

Muudetakse kehaliste katsete korraldust ja loobutakse tulemuste allkirjastatud fikseerimisest eraldi lehel iga teenistuja kohta. Selle tulemusel väheneb bürokraatia ja kehalise ettevalmistuse tulemuste haldamine lihtsustub. Katsete tulemused fikseeritakse tabelis elektrooniliselt. Vajaduse korral edastatakse väljavõtted ametnikule ja teda hindavale vahetule juhile. Vajadus väljavõtte edastada võib olla näiteks juhul, kui ametnik kehalisi katseid ei läbi. Muudatuse järel väheneb halduskoormus nii dokumentide vormistamisel kui ka Riigi Tugiteenistuste Keskuses kehaliste katsete tulemuste personali- ja palgaarvestuse andmekogusse kandmisel. Määruse tekst sõnastatakse vastavalt ümber ning tunnistatakse kehtetuks senine kehaliste katsete leht.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrusel ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Vanglate koosseisu muudatused puudutavad kõige rohkem kolme teenistujat, kellest kaks on koondamisolukorras ning üks tuuakse üle Justiits- ja Digiministeeriumist. Vangla teeb võimaluse korral koondamisolukorras olevatele teenistujatele ettepaneku asuda teisele teenistuskohale. Võimalus pakkuda teist teenistusk kohta sõltub vabade täidetavate teenistuskohade olemasolust teavituste saatmise ajal.

Kehaliste katsete tulemuste fikseerimise muudatus mõjutab positiivselt vanglateenistujaid ning riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogu haldavat Riigi Tugiteenuste Keskust, kuna selle tulemusel väheneb töökoormus.

5. Muudatuste rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad kulud

Muudatuste rakendamiseks vajalikud kulud kaetakse vanglate olemasolevast eelarverahast, lisaraha ei ole vaja. Muudatuste ühekordne finantsmõju on 1. jaanuaril 2026 jõustuva koosseisude muudatuse tõttu kõige rohkem 8000 eurot. See tuleneb koosseisuliste kohtade muutmisest, mille tõttu on koondamisolukorras kolm töölepingu alusel töötavat teenistujat. Võimalusel pakub vangla töölepingu seaduse § 89 lõike 3 alusel teist töökohta. Lõppmõju eelarvele sõltub sellest, kui mitu töötajat otsustab üle minna pakutud teisele teenistuskohale ja kui mitu neist otsustab koondamise kasuks. Ühekordne finantsmõju põhineb koondamishüvitisel (ühe kuu palk) ja vajaduse korral ka koondamisest vähem ette teatatud aja hüvitisel.

6. Määruse jõustumine

Määruse §-d 1–6 jõustuvad 1. jaanuaril 2026. Kuna personalitoimingute tarvis on vaja lisaaega, annab määruse jõustumiskuupäev vanglatele seda piisavalt, et teha teavitustööd ja õigusaktides sätestatud toiminguid, nagu koondatavatele teisele teenistuskohale asumise ettepaneku esitamine ja teatised üleviimise kohta. Kehaliste katsete lehega seotud muudatused jõustuvad üldkorras, kuna vanglad ei vaja muudatusega kohanemiseks lisaaega.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu ei esitata kooskõlastamiseks teistele asutustele, kuna sellel ei ole puutumust teiste asutustega. Vanglaid on muudatustest teavitatud.